

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

7. september 2023 *

Eelotsusetaotlus – Elektrooniline side – Isikuandmete töötlemine elektroonilise side sektoris –
Direktiiv 2002/58/EÜ – Kohaldamisala – Artikli 15 lõige 1 – Andmed, mida säilitavad
elektroonilise side teenuste osutajad ja mis tehakse kättesaadavaks kriminaalmenetlusi
läbiviivatele asutustele – Nende andmete hilisem kasutamine ametialast rikkumist
käsitlevas uurimises

Kohtuasjas C-162/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Lietuvos vyriausiasis administracinis teismase (Leedu kõrgeim
halduskohus) 24. veebruari 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa
Kohtusse 3. märtsil 2022, menetluses, mille algatas

A. G.,

menetluses osales:

Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Arabadjiev, kohtunikud P. G. Xuereb (ettekandja), T. von Danwitz,
A. Kumin ja I. Ziemele,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: ametnik A. Lamote,

arvestades kirjalikku menetlust ja 2. veebruari 2023. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- A. G., esindaja: *advokatas* G. Danėlius,
- Leedu valitsus, esindajad: S. Grigonis, V. Kazlauskaitė-Švenčionienė ja V. Vasiliauskienė,
- Tšehhi valitsus, esindajad: O. Serdula, M. Smolek ja J. Vláčil,
- Eesti valitsus, esindaja: M. Kriisa,

* Kohtumenetluse keel: leedu.

- Iirimaa, esindajad: M. Browne, A. Joyce ja M. Tierney, keda abistas D. Fennelly, *BL*,
- Prantsuse valitsus, esindaja: R. Bénard,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* A. Grumetto,
- Ungari valitsus, esindajad: Zs. Biró-Tóth ja M. Z. Fehér,
- Euroopa Komisjon, esindajad: S. L. Kalėda, H. Kranenborg, P.-J. Loewenthal ja F. Wilman,

olles 30. märtsi 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT 2002, L 201, lk 37; ELT eriväljaanne 13/29, lk 514) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/136/EÜ (ELT 2009, L 337, lk 11)) (edaspidi „direktiiv 2002/58“), artikli 15 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud A. G. algatud menetluses seoses Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra (Leedu Vabariigi riigiprokuratuur) (edaspidi „riigiprokuratuur“) nende otsuste õiguspärasusega, millega ta vabastati prokuröri ülesannetest.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2002/58 artiklis 1 „Reguleerimisala ja eesmärk“ on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiiviga nähakse ette nende siseriiklike sätete ühtlustamine, mis on vajalikud põhiõiguste ja -vabaduste, eelkõige eraelu puutumatuse ja konfidentsiaalsuse kaitse võrdväärse taseme tagamiseks isikuandmete töötlemise puhul elektroonilise side sektoris ja selliste andmete ning elektrooniliste sideseadmete ja -teenuste vaba liikumise tagamiseks ühenduses.

[...]

3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata tegevuse suhtes, mis jääb väljapoole Euroopa Ühenduse asutamislepingu reguleerimisala, nagu näiteks Euroopa Liidu lepingu V ja VI jaotise kohane tegevus, ja igal juhul sellise tegevuse suhtes, mis on seotud avaliku korra [mõiste „avalik kord“ asemel on edaspidi kasutatud täpsemat vastet „avalik julgeolek“], riigikaitse, riigi julgeoleku (kaasa arvatud riigi majanduslik heaolu, kui tegevus on seotud riigi julgeolekuga) ja riigi sunnijõuga kriminaalõiguse valdkonnas.“

4 Direktiivi artikli 5 „Side konfidentsiaalsus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad üldkasutatava sidevõrgu ja üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste kaudu toimuva side ja sellega seotud liiklusandmete konfidentsiaalsuse siseriiklike õigusaktidega. Eelkõige keelatakse nende õigusaktidega isikutel, kes ei ole kasutajad, kuulata, salaja pealt kuulata, salvestada või muul viisil pealt kuulata või jälgida sidet ja sellega seotud liiklusandmeid ilma asjaomaste kasutajate loata, kui see ei ole õiguspärane artikli 15 lõike 1 kohaselt. Käesolev lõige ei takista side edastamiseks vajalikku tehnilist salvestamist, ilma et see piiraks konfidentsiaalsuse põhimõtet.“

5 Direktiivi 2002/58 artikli 15 „Direktiivi 95/46/EÜ teatavate sätete rakendamine“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Liikmesriigid võivad võtta seadusandlikke meetmeid, millega piiratakse käesoleva direktiivi artiklites 5 ja 6, artikli 8 lõigetes 1, 2, 3 ja 4 ning artiklis 9 sätestatud õiguste ja kohustuste ulatust, kui selline piiramine on vajalik, otstarbekas ja proportsionaalne abinõu selleks, et kaitsta [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta] direktiivi 95/46/EÜ [üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355)] artikli 13 lõikes 1 nimetatud riiklikku julgeolekut (s.t riigi julgeolekut), riigikaitset, avalikku [julgeolekut], kriminaalkuritegude või elektroonilise sidesüsteemi volitamata kasutamise ennetamist, uurimist, avastamist ja kohtus menetlemist. Selleks võivad liikmesriigid muu hulgas võtta seadusandlikke meetmeid, millega nähakse ette andmete säilitamine piiratud aja jooksul käesolevas lõikes sätestatud põhjustel. Kõik käesolevas lõikes osutatud meetmed on kooskõlas ühenduse õiguse üldpõhimõtetega, kaasa arvatud [ELL] artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud põhimõtetega.“

Leedu õigus

Elektroonilise side seadus

6 Leedu Vabariigi 15. aprilli 2004. aasta elektroonilise side seaduse (Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas; *Žin.*, 2004, nr 69-2382) põhikohtuasja asjaoludele kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „elektroonilise side seadus“) artikli 65 lõige 2 kohustab elektroonilise side teenuste osutajaid säilitama selle seaduse lisa 1 nimetatud andmeid ja tegema need vajaduse korral pädevatele asutustele kättesaadavaks, et viimased saaksid neid kasutada raske kuritegevuse vastu võitlemiseks.

7 Elektroonilise side seaduse lisa 1 kohaselt on säilitatavate andmete kategooriad järgmised:

„1) andmed, mis on vajalikud sideallika seiramiseks ja tuvastamiseks; [...] 2) andmed, mis on vajalikud side sihtpunkti tuvastamiseks; [...] 3) andmed, mis on vajalikud side kuupäeva, kellaaja ja kestuse kindlaksmääramiseks; [...] 4) andmed, mis on vajalikud sideliigi kindlaksmääramiseks; [...] 5) andmed, mis on vajalikud kasutaja sidevahendi või oletatava sidevahendi kindlaksmääramiseks; [...] 6) andmed, mis on vajalikud mobiilsidevahendi asukoha kindlaksmääramiseks; [...]“.

8 Selle seaduse artikli 77 lõikes 4 on sätestatud, et kui on olemas põhistatud kohtuotsus või muu seaduses ette nähtud õiguslik alus, peavad elektroonilise side teenuste osutajad tegema Leedu Vabariigi kriminaalmenetlusseadustikus (Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas;

edaspidi „kriminaalmenetluse seadustik“) ette nähtud korras jälitusasutuste ja uurimisasutuste jaoks tehniliselt võimalikuks elektroonilise side võrkude kaudu edastatavate sõnumite sisu kontrollimise.

Jälitustegevuse seadus

- 9 Leedu Vabariigi 2. oktoobri 2012. aasta jälitustegevuse seaduse (Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos Įstatymas; *Žin.*, 2012, nr 122-6093) (põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis) (edaspidi „jälitustegevuse seadus“) artikli 6 lõike 3 punktis 1 on sätestatud, et kui selles seaduses jälitustoimingute läbiviimiseks ette nähtud tingimused on täidetud ja prokurör või kohus on selleks loa andnud, on jälitusasutustel lisaks sama artikli lõigetes 1 ja 2 loetletud õigustele õigus saada teavet elektroonilise side teenuste osutajatelt.
- 10 Nimetatud seaduse artikli 8 lõikes 1 on ette nähtud, et jälitusasutused viivad uurimise läbi muu hulgas siis, kui on olemas teave väga raske, raske või suhteliselt raske kuriteo ettevalmistamise või toimepanemise kohta või isikute kohta, kes sellist kuritegu ette valmistavad, toime panevad või on toime pannud. Sama seaduse artikli 8 lõikes 3 on täpsustatud, et kui sellise uurimise käigus selgub, et on tõendeid kuriteo kohta, alustatakse kohe kriminaalmenetlust.
- 11 Jälitustegevuse seaduse artikli 19 lõike 1 punkti 5 kohaselt võib jälitustoimingutest saadud teavet kasutada sama artikli lõigetes 3 ja 4 nimetatud juhtudel ja muudel seaduses sätestatud juhtudel. Nimetatud artikli lõike 3 kohaselt võib prokuröri nõusolekul kustutada korruptsiooniga seotud süüteo tunnustega teo kohta jälitustoimingute abil saadud teabe salastatuse ja seda teavet kasutada distsiplinaar- või ametialaste rikkumiste uurimises.

Kriminaalmenetluse seadustik

- 12 Kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 154 on ette nähtud, et uurija võib prokuröri taotlusel eeluurimiskohtuniku tehtud otsuse alusel pealt kuulata elektroonilise side võrkude kaudu peetud vestlusi, lasta need transkribeerida, jälgida muud elektroonilise side võrkude kaudu edastatavat teavet ning seda salvestada ja säilitada, kui on alust arvata, et see võimaldab saada andmeid väga raske või raske süüteo kohta, mis on ettevalmistamisel, toimepanemisel või juba toime pandud, või suhteliselt raske või mitte raske süüteo kohta.
- 13 Selle seadustiku artikli 177 lõikes 1 on sätestatud, et kohtueelses uurimises kogutud andmed on konfidentsiaalsed ning neid võib kuni asja kohtuliku läbivaatamiseni avalikustada ainult prokuratuuri loal ja ainult sel määral, kuivõrd see on õigustatud.
- 14 Nimetatud seadustiku artikli 177 rakendamiseks kohaldatakse soovitusi kohtueelse uurimise andmete esitamise ja kasutamise kohta muul otstarbel peale kohtuliku menetlemise, ja kohtueelse uurimise andmete kaitse kohta (Ikiteisminio tyrimo duomenų teikimo ir panaudojimo ne baudžiamojo persekiojimo tikslais ir ikiteisminio tyrimo duomenų apsaugos rekomendacijos), mis on heaks kiidetud peaprokuröri 17. augusti 2017. aasta käskkirjaga nr I-279 (TAR, 2017, nr 2017-13413), 25. juuni 2018. aasta käskkirjaga nr I-211 muudetud redaktsioonis.
- 15 Soovituste punktis 23 on ette nähtud, et kui esitatakse taotlus tutvuda kohtueelses uurimises saadud andmetega, otsustab prokurör, kas need andmed tuleb esitada. Kui tehakse otsus need esitada, täpsustab prokurör, millises ulatuses võib taotluses nimetatud andmeid esitada.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 16 Riigiprokuratuur algatas haldusuurimise põhikohtuasja apellandi suhtes, kes oli tol ajal Leedu prokuratuuris prokurör, kuna oli kaudseid tõendeid selle kohta, et viimane oli tema juhitud uurimises õigusvastaselt andnud kahtlustatavale ja tema advokaadile uurimise kohta olulist teavet.
- 17 Uurimise aruandes tuvastas riigiprokuratuuri komisjon, et põhikohtuasja apellant oli tõepoolest toime pannud ametialase rikkumise.
- 18 Aruande kohaselt tõendavad seda ametialast rikkumist haldusuurimise käigus kogutud tõendid. Eelkõige kinnitavad jälitustoimingute käigus saadud teave ja kahe eeluurimise käigus kogutud andmed, et põhikohtuasja apellandi ja kahtlustatava kaitsja vahel toimusid telefonikõned kahtlustatava suhtes toimunud eeluurimise käigus, mida põhikohtuasja apellant juhtis. Aruandes märgiti lisaks, et kõnealuse advokaadi suhtes oli kohtumäärusega antud luba elektroonilise side võrkude kaudu edastatava teabe sisu pealtkuulamiseks ja salvestamiseks, ning teise kohtumäärusega oli sama luba antud põhikohtuasja apellandi suhtes.
- 19 Sama aruande alusel andis riigiprokuratuur kaks käskkirja, millega ta esiteks määras põhikohtuasja apellandile karistuse, mis seisnes tema ametist vabastamises, ja teiseks vabastas ta ametist.
- 20 Põhikohtuasja apellant esitas Vilniaus apygardos administracinis teismasele (Vilniuse regionaalne halduskohus, Leedu) kaebuse, milles palus muu hulgas need kaks käskkirja tühistada.
- 21 See kohus jättis 16. juuli 2021. aasta otsusega põhikohtuasja apellandi kaebuse rahuldamata eelkõige põhjendusel, et käesoleval juhul tehtud jälitustoimingud olid seaduslikud ning jälitustegevuse seaduse sätete kohaselt kogutud teavet kasutati seaduslikult, et hinnata, kas põhikohtuasja apellant võis olla toime pannud ametialase rikkumise.
- 22 Põhikohtuasja apellant esitas apellatsioonkaebuse Lietuvos vyriausiasis administracinis teismasele (Leedu kõrgeim halduskohus), mis on eelotsusetaotluse esitanud kohus, väites, et jälitusasutuste juurdepääs elektroonilise side liikumist ja sisu käsitlevatele andmetele jälitustoimingu tegemiseks kujutab endast põhiõiguste nii tõsist riivet, mille jaoks direktiivi 2002/58 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) sätteid arvestades võib loa anda üksnes raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil. Jälitustegevuse seaduse artikli 19 lõikes 3 on aga ette nähtud, et selliseid andmeid võib kasutada nii raskete kuritegude uurimiseks kui ka korruptsiooniga seotud distsiplinaar- või ametialaste rikkumiste uurimiseks.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul puudutavad põhikohtuasja apellandi tõstatatud küsimused kahte aspekti, milleks on esiteks juurdepääs elektroonilise side teenuste osutajate säilitatavatele andmetele muul eesmärgil kui raske kuritegevuse vastu võitlemine ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine ning teiseks juhul, kui selline juurdepääs on saadud, nende andmete kasutamine korruptsiooniga seotud ametialaste rikkumiste uurimiseks.
- 24 See kohus tuletab meelde, et Euroopa Kohtu praktikast, eelkõige 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsusest Privacy International (C-623/17, EU:C:2020:790, punkt 39) tuleneb ühest küljest, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikliga 3 tuleb tõlgendada nii, et selle direktiivi kohaldamisalasse ei kuulu mitte ainult seadusandlik meede, millega kohustatakse elektroonilise side teenuste osutajaid säilitama liiklus- ja asukohaandmeid, vaid ka seadusandlik meede, millega neid teenuste osutajaid kohustatakse andma liikmesriikide

pädevatele asutustele juurdepääs nendele andmetele. Teisest küljest tuleneb sellest kohtupraktikast ja eelkõige 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsusest Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks) (C-746/18, EU:C:2021:152, punktid 33 ja 35), et mis puudutab eesmärki ennetada, uurida ja avastada kuritegusid ning neid kohtus menetleda, siis vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele saavad ainult võitlus raske kuritegevuse vastu ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine õigustada harta artiklites 7 ja 8 tunnustatud põhiõiguste raskeid riiveid, nagu need, mille toob endaga kaasa liiklus- ja asukohaandmete säilitamine, olenemata sellest, kas säilitamine on üldine ja vahet tegemata või eesmärgipärane.

25 Euroopa Kohus ei ole aga veel võtnud seisukohta küsimuses, milline mõju on kõnealuste andmete hilisemal kasutamisel põhiõiguste riivele. Neil asjaoludel on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas sellist hilisemat kasutamist tuleb samuti pidada harta artiklites 7 ja 8 tunnustatud põhiõiguste niivõrd raskeks riiveks, et seda saab õigustada üksnes võitlusega raske kuritegevuse vastu ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmisega, mis välistab võimaluse kasutada neid andmeid korruptsiooniga seotud ametialaste rikkumiste uurimisel.

26 Neil asjaoludel otsustas Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Leedu kõrgeim halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [direktiivi 2002/58] artikli 15 lõiget 1 tuleb koostoimes [harta] artiklitega 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikega 1 tõlgendada nii, et see keelab pädevatel ametiasutustel kasutada korruptsiooniga seotud ametialaste rikkumiste uurimisel elektroonilise side teenuste osutajate säilitatavaid andmeid, mis võivad anda teavet elektroonilise side vahendi kasutaja suhtluse kohta, olenemata sellest, kas juurdepääs nendele andmetele on konkreetsel juhul antud raske kuritegevusega võitlemise ja avalikule julgeolekule suure ohu ärahoidmise eesmärgil?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

27 Esitatud küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2002/58 artikli 15 lõiget 1 tuleb harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui elektroonilise sidega seotud isikuandmeid, mida elektroonilise side teenuste osutajad säilitavad selle sätte alusel võetud seadusandliku meetme kohaselt ja mis seejärel on sama meetme alusel tehtud pädevatele asutustele kättesaadavaks raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil, võib kasutada korruptsiooniga seotud ametialaste rikkumiste uurimises.

28 Sissejuhatavalt tuleb märkida, et eelotsusetaotlusest nähtub, et kuigi põhikohtuasja haldusmenetluse toimik, mille põhjal anti põhikohtuasjas vaidluse all olevad käskkirjad, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 19, sisaldas ka teavet, mille pädevad asutused olid kogunud elektroonilist sidet pealt kuulates ja salvestades, milleks oli luba saadud kahe kohtumäärusega, et viia läbi kriminaalmenetlus, on selge, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimus ei puuduta mitte selliste isikuandmete kasutamist, mis on saadud ilma elektroonilise side teenuste osutajate osaluseta, vaid selliste isikuandmete hilisemat kasutamist, mida need osutajad on säilitanud liikmesriigi seadusandliku meetme alusel, millega neile kehtestati selline säilitamiskohustus vastavalt direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikele 1.

- 29 Selle kohta nähtub eelotsusetaotluses sisalduvast teabest, et esitatud küsimuses on silmas peetud andmeid, mis on kogutud elektroonilise side seaduse artikli 65 lõike 2 alusel koostoimes selle seaduse lisaga 1, mis kohustab elektroonilise side teenuste osutajaid üldiselt ja vahet tegemata säilitama sellise sidega seotud liiklus- ja asukohaandmeid raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil.
- 30 Mis puudutab tingimusi, mille korral võib neid andmeid kasutada korrupsiooniga seotud ametialast rikkumist puudutavas haldusmenetluses, siis tuleb kõigepealt meelde tuletada, et juurdepääsu nendele andmetele võib direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 alusel võetud meetme alusel anda vaid siis, kui teenuseosutajad on neid andmeid säilitanud viisil, mis on kooskõlas selle sättega (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Prokuratuur (tingimused elektroonilise side andmetele juurdepääsuks), C-746/18, EU:C:2021:152, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika). Järgmiseks tuleb märkida, et sellise sidega seotud liiklus- ja asukohaandmete hilisem kasutamine raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil on võimalik ainult tingimusel, kui esiteks oli nende andmete säilitamine elektrooniliste sideteenuste osutajate poolt kooskõlas direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1, nagu seda on tõlgendatud Euroopa Kohtu praktikas, ja teiseks oli ka pädevatele asutustele antud juurdepääs nendele samadele andmetele kooskõlas selle sättega.
- 31 Sellega seoses on Euroopa Kohus juba otsustanud, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikega 1 koostoimes harta artiklitega 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikega 1 on vastuolus seadusandlikud meetmed, mis näevad raske kuritegevuse vastu võitlemise ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmise eesmärgil ennetavalt ette liiklus- ja asukohaandmete üldise ja vahet tegemata säilitamise (20. septembri 2022. aasta kohtuotsus SpaceNet ja Telekom Deutschland, C-793/19 ja C-794/19, EU:C:2022:702, punktid 74 ja 131 ning seal viidatud kohtupraktika). Seevastu täpsustas ta, et nimetatud artikli 15 lõikega 1, tõlgendatuna lähtuvalt harta artiklitest 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõikest 1, ei ole vastuolus seadusandlikud meetmed, mis näevad raske kuritegevuse vastu võitlemise ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmise eesmärgil ette
- liiklus- ja asukohaandmete eesmärgipärase säilitamise, mis on objektiivsete ja mittediskrimineerivate asjaolude alusel piiritletud vastavalt andmesubjektide kategooriatele või geograafilise kriteeriumi põhjal ja piiratud ajavahemikuga, mis on tingimata vajalik, kuid mida on võimalik pikendada;
  - sideallikale omistatud IP-aadresside üldise ja vahet tegemata säilitamise ajavahemikuks, mis on piiratud tingimata vajalikuga;
  - elektroonilise side vahendite kasutajate identiteediga seotud andmete üldise ja vahet tegemata säilitamise ning
  - võimaluse teha pädeva asutuse otsusega, mille suhtes tehakse tõhusat kohtulikku kontrolli, elektroonilise side teenuste osutajatele ettekirjutus nende valduses olevaid liiklus- ja asukohaandmeid kindlaksmääratud aja jooksul kiirsäilitada,

kui need meetmed tagavad selgete ja täpsete reeglitega, et kõnealuste andmete säilitamisel järgitakse sellega seotud materiaalõiguslikke ja menetluslikke tingimusi ning et andmesubjektidel on tõhusad tagatised kuritarvituste ohu vastu (20. septembri 2022. aasta kohtuotsus SpaceNet ja Telekom Deutschland, C-793/19 ja C-794/19, EU:C:2022:702, punkt 75 ja viidatud kohtupraktika).

- 32 Mis puudutab eesmärke, mis võivad õigustada elektroonilise side teenuste osutajate poolt nende sätetega kooskõlas oleva meetme alusel säilitatud andmete kasutamist ametiasutuste poolt, siis tuleb silmas pidada, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõige 1 lubab liikmesriikidel teha erandeid selle direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud põhimõttelisest kohustusest tagada isikuandmete konfidentsiaalsus ja sellele vastavatest kohustustest, mida on mainitud eelkõige selle direktiivi artiklites 6 ja 9, kui selline piiramine on demokraatlikus ühiskonnas vajalik, otstarbekas ja proportsionaalne meede selleks, et tagada riigi julgeolek, riigikaitse ja avalik julgeolek või kuritegude või elektroonilise side süsteemi volitamata kasutamise ennetamine, uurimine, avastamine ja kohtus menetlemine. Selleks võivad liikmesriigid muu hulgas võtta seadusandlikke meetmeid, millega nähakse ette andmete säilitamine piiratud aja jooksul, kui see on mõnel nimetatud põhjusel õigustatud (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 110).
- 33 Direktiivi 2002/58 artikli 15 lõige 1 ei saa aga õigustada seda, et erand põhimõttelisest kohustusest tagada elektroonilise side ja sellega seotud andmete konfidentsiaalsus ning eelkõige direktiivi artiklis 5 ette nähtud andmete säilitamise keelust saaks reeglisk, sest vastasel juhul jääks viimati nimetatud säte suuresti sisutühjaks (5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 40).
- 34 Mis puudutab eesmärke, millega saab põhjendada eelkõige direktiivi 2002/58 artiklites 5, 6 ja 9 ette nähtud õiguste ja kohustuste piiramist, siis on Euroopa Kohus juba leidnud, et selle direktiivi artikli 15 lõike 1 esimeses lauses esitatud eesmärkide loetelu on ammendav, mis tähendab, et selle sätte alusel vastu võetud seadusandlik meede peab tegelikult ja rangelt vastama ühele neist eesmärkidest (5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 41).
- 35 Üldist huvi teenivate eesmärkide kohta, millega saab põhjendada direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 alusel võetavat meedet, tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele on nende eesmärkide vahel hierarhia nende olulisuse alusel ning järgitava eesmärgi olulisus peab olema vastavuses meetmest tuleneva riive raskusega (5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 56).
- 36 Arvestades ELL artikli 4 lõiget 2, mille kohaselt jääb riigi julgeoleku kaitse iga liikmesriigi ainuvastutusse, on eesmärk kaitsta riigi julgeolekut olulisem kui direktiivi 2002/58 artikli 15 lõikes 1 sätestatud muud eesmärgid, sealhulgas eesmärk võidelda üldiselt kuritegevuse ja ka raske kuritegevusega ning eesmärk kaitsta avalikku julgeolekut. Tingimusel, et järgitakse muid harta artikli 52 lõikes 1 ette nähtud nõudeid, võib eesmärk kaitsta riigi julgeolekut seega õigustada meetmeid, mis toovad kaasa raskemaid põhiõiguste riiveid kui need, mida need teised eesmärgid võiksid õigustada (5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 Mis puudutab eesmärki ennetada, uurida, avastada ja kohtus menetleda kuritegusid, siis on Euroopa Kohus märkinud, et vastavalt proportsionaalsuse põhimõttele saavad ainult võitlus raske kuritegevuse vastu ja riigi julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine õigustada harta artiklites 7 ja 8 tunnustatud põhiõiguste raskeid riiveid, nagu need, mille toob endaga kaasa liiklus- ja asukohaandmete säilitamine. Seega saab üldise kuritegude ennetamise, uurimise, avastamise ja kohtus menetlemise eesmärgiga põhjendada üksnes selliseid põhiõiguste riiveid, mis ei ole rasked (5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 38 Sellest kohtupraktikast tuleneb, et kuigi võitlus raske kuritegevuse vastu ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine on üldist huvi teenivate eesmärkide hierarhias vähem olulised kui riigi julgeoleku tagamine (vt selle kohta 5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 99), on need siiski olulisemad kui võitlus kuritegevuse vastu üldiselt ja avalikku julgeolekut ähvardavate väikeste ohtude ärahoidmine.
- 39 Selles kontekstis tuleb aga meeles pidada, et – nagu tuleneb ka käesoleva kohtuotsuse punktist 31 – liikmesriikide võimalust põhjendada nende õiguste ja kohustuste piiramist, mis on ette nähtud eelkõige direktiivi 2002/58 artiklites 5, 6 ja 9, tuleb hinnata sellise piiranguga kaasneva riive raskust kaaludes ja kontrollides, et selle piiranguga taotletava üldisele huvile vastava eesmärgi olulisus oleks vastavuses riive raskusega (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *La Quadrature du Net jt*, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 131).
- 40 Lisaks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et juurdepääs liiklus- ja asukohaandmetele, mida teenuseosutajad säilitavad direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 kohaselt võetud meetme alusel, mis peab toimuma selle direktiivi tõlgendanud kohtupraktikast tulenevaid tingimusi järgides, saab põhimõtteliselt olla põhjendatud üksnes üldisest huvist lähtuva eesmärgiga, mille tõttu on see säilitamiskohustus teenuseosutajatele pandud. Teisiti on see vaid siis, kui juurdepääsuga taotletav eesmärk on olulisem kui eesmärk, mis õigustas säilitamist (5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 98 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Need kaalutlused kehtivad aga *mutatis mutandis* nende liiklus- ja asukohaandmete hilisema kasutamise suhtes, mida elektroonilise side teenuste osutajad säilitavad direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 alusel raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil võetud meetme alusel. Selliseid andmeid ei saa nimelt pärast seda, kui need on säilitatud ja tehtud pädevatele asutustele kättesaadavaks raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil, edastada teistele ametiasutustele ja kasutada selleks, et saavutada selliseid eesmärke nagu käesoleval juhul võitlus korruptsiooniga seotud ametialaste eksimuste vastu, mis on üldisest huvist lähtuvate eesmärkide hierarhias vähem olulised kui raske kuritegevuse vastu võitlemine ja avalikku julgeolekut ähvardava suure ohu ärahoidmine. Kui sellises olukorras lubada juurdepääsu säilitatud andmetele, läheks see vastuollu käesoleva kohtuotsuse punktides 33, 35–37 ja 40 meenutatud üldisest huvist lähtuvate eesmärkide hierarhiaga (vt selle kohta 5. aprilli 2022. aasta kohtuotsus *Commissioner of An Garda Síochána jt*, C-140/20, EU:C:2022:258, punkt 99).
- 42 Mis puudutab Tšehhi valitsuse ja Iirimaa kirjalikes seisukohtades esitatud argumenti, et korruptsiooniga seotud ametialaseid rikkumisi puudutaval distsiplinaarmenetlusel võib olla puutumus avaliku julgeoleku kaitsmisega, siis piisab, kui märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole oma eelotsusetaotluses viidanud avalikku julgeolekut ähvardavale tõsisele ohule.
- 43 Lisaks, kuigi vastab tõele, et distsiplinaarrikkumisi või korruptsiooniga seotud ametialaseid rikkumisi puudutav haldusuurimine võib etendada olulist rolli võitluses selliste tegude vastu, ei vasta sellist uurimist ette nägev seadusandlik meede tegelikult ja rangelt eesmärgile kuritegusid menetleda ja nende eest karistada, mis on sätestatud direktiivi 2002/58 artikli 15 lõike 1 esimeses lauses ja mis puudutab üksnes kriminaalmenetlust.
- 44 Eeltoodut arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2002/58 artikli 15 lõiget 1 tuleb harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades tõlgendada nii, et sellega on vastuolus, kui elektroonilise sidega seotud isikuandmeid, mida elektroonilise side teenuste

osutajad säilitavad selle sätte alusel võetud seadusandliku meetme kohaselt ja mis seejärel on sama meetme alusel tehtud pädevatele asutustele kättesaadavaks raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil, võib kasutada korrupsiooniga seotud ametialaste rikkumiste uurimises.

Kohtukulud

- 45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiivi 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiviga 2009/136/EÜ), artikli 15 lõiget 1 tuleb harta artikleid 7, 8 ja 11 ning artikli 52 lõiget 1 arvestades

tõlgendada nii, et

sellega on vastuolus, kui elektroonilise sidega seotud isikuandmeid, mida elektroonilise side teenuste osutajad säilitavad selle sätte alusel võetud seadusandliku meetme kohaselt ja mis seejärel on sama meetme alusel tehtud pädevatele asutustele kättesaadavaks raske kuritegevuse vastu võitlemise eesmärgil, võib kasutada korrupsiooniga seotud ametialaste rikkumiste uurimises.

Allkirjad